

Vastaus kirjalliseen kysymykseen EU:n maahanmuuttopolitiikan epäonnistumisesta ja Suomen vaikuttamisesta EU-tasolla sen parantamiseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa-Matti Saarakkalan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 146/2015 vp:

Onko hallitus tietoinen siitä, että EU:n yhteinen maahanmuuttopolitiikka on epäonnistunut ja EU:n tähänastiset toimenpiteet ovat pikemminkin lisänneet yhteisön alueelle tulevaa laitonta muuttoliikettä ja

onko hallituksella valmiutta vaikuttaa EU-tasolla yhteisön maahanmuuttopolitiikan parantamiseen siten, että yhteisölainsäädäntö sallisi tiukemmat ulkomaalaisia koskevat oleskelulupa-, perheen yhdistämis-, etuus- ja säilöönottokäytännöt, EU aloittaisi sotilasoperaation Libyassa ihmissalakuljettajien laittoman liiketoiminnan lopettamiseksi, EU-jäsenmaat ottaisivat normiksi laittomien siirtolaisten veneiden käännättämisen Australian mallin mukaan, Dublin III -asetusta rikkovat maat asetettaisiin ankarien kurinpitotoimenpiteiden kohteeksi ja Schengen-järjestelmä pyritäisiin hallitusti purkamaan säännöllisten sisärajatarkastusten mahdollistamiseksi Schengen-alueella?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen hallitus on mukana EU:n neuvostossa ja valmistelee yhdessä 28 muun jäsenvaltion kanssa EU:n yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa. Hallitusohjelman mukaisesti EU-tasolla politiikan valmisteluun pyritään vaikuttamaan enenevässä määrin Suomen tavoitteiden edistämiseksi osana EU:n maahanmuuttopolitiikkaa. Haasteet ovat juuri nyt poikkeuksellisen suuret johtuen EU:n lähialueella käynnissä olevista aseellisista selkkauksista. Niihin vaikutetaan ensi sijassa ulko- ja turvallisuuspolitiikalla. Muuttovirtojen parempaan hallintaan pyritään rajavalvontaa vahvistamalla, tukemalla kovimpien paineiden alla olevia jäsenmaita muun muassa EU -virastojen koordinoitulla tuella (HotSpot), turvapaikkamenettelyitä tehostamalla ja tiiviillä yhteistyöllä lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa. Suomi osallistuu edellä mainittuun toimintaan aktiivisesti. Komission tehtäviin kuuluu valvoa EU-säädösten noudattamista. Neuvosto on viimeaikaisissa päätelmissään painottanut EU-säädösten tarkan noudattamisen välttämättömyyttä ja komission roolia tässä asiassa.

Mitä tulee perheen yhdistämissääntöihin hallitus pyrkii torjumaan menettelyn väärinkäyttöä tiukentamalla perheen yhdistämisen edellytyksiä laajentamalla toimeentuloedellytyksen käyttöä EU-direktiivin mukaisesti. Jäsenvaltiot ja komissio arvioivat parhaillaan Dublin-asetusta. Sen toimivuutta pyritään arvioinnin pohjalta parantamaan.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 146/2015 vp

Sosiaaliturva, etuudet ja etuuksien saamisen edellytykset kuuluvat kansalliseen toimivaltaan. Turvapaikanhakijoiden maahantulon raju kasvu ja sen myötä syntyneet haasteet on luonnollisesti tiedostettu myös sosiaali- ja terveysministeriössä, joka parhaillaan selvittää ja kartoittaa niitä keinoja, miten näihin haasteisiin voidaan vastata.

Säilöönoton edellytykset ovat Suomessa EU-säännösten mukaan laajat.

EU:lla on Välimeren, Lähi-idän ja Afrikan alueella käytössä kattava keinovalikoima kehitysyhteistyöstä kriisinhallintaan. Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alla EU:lla on koko laajalla alueella käynnissä viisi sotilaallista ja seitsemän siviilikriisinhallintaoperaatiota.*

Välimeren alueen ihmissalakuljetuksen kannalta tällä hetkellä keskeisin on EUNAVFOR MED -operaatio, joka käynnistettiin kesäkuussa ja on etenemässä toiseen vaiheeseen. Toisen vaiheen tavoitteena on salakuljettajien alusten pysäyttäminen ja toiminnan estäminen, alkuvaiheessa aavalla merellä, ja myöhemmin, kun tarvittava kansainvälisoikeudellinen mandaatti on saatu, myös Libyan aluevesillä.

Libyan poliittisen prosessin eteneminen voi avata mahdollisuuksia uusille kriisinhallintaoperaatioille. Tässä vaiheessa keskustelu mahdollisista sotilaallisista kriisinhallintatoimista Libyassa olisi ennen aikaista.

Suomi on aktiivisesti tukenut EU:n kriisinhallintaoperaatioita, ja osallistunut näkyvästi myös Pohjois-Afrikan operaatioihin.

Suurin paine tulee merirajojen kautta Italiaan ja Kreikkaan. Suurin osa näistä tulijoista hakee turvapaikkaa. EU ja sen jäsenvaltiot noudattavat kansainvälisiä sopimuksia ja palautuskiellon periaatetta, joten huonokuntoisten alusten käännittäminen välittömästi ei ole mahdollista.

EU -komission EU -kansalaisille osoittamissa kyselyissä vapaan liikkuvuuden aluetta ilman sisärajatarkastuksia on pidetty yhtenä EU:n merkittävimmistä saavutuksista. Sen toimivuutta ja vastaavasti toimimattomuutta on tarkasteltava niin maahanmuutto- kuin turvallisuustilanteen näkökulmasta. Joka vuosi ulkorajat ylittää yli 600 miljoonaa EU:n ja kolmansien maiden kansalaista laillisesti rajanylityspaikkojen kautta. Monen näistä voidaan arvioida liikkuvan myöhemmin usean Schengen -maan alueella. Kyseisten virtojen kattava tarkastaminen sisärajoilla vaatisi merkittäviä resursseja ja aiheuttaisi pahimmassa tapauksessa tuntien jonottamisen kunkin maan rajalla.

Schengen-alueen sisärajoille rajavalvonta voidaan tilapäisesti palauttaa ainoastaan hyvin rajoitetuissa tapauksissa. Se voidaan tehdä, jos tilanteen katsotaan uhkaavan vakavasti maan sisäistä turvallisuutta tai yleistä järjestystä. Turvapaikanhakijoiden valtava määrä on johtanut siihen, että eräissä Keski-Euroopan maissa sisärajavaltvonta on tilapäisesti palautettu. Valmius niiden palauttamiseen on olemassa myös Suomessa. Huomattavasti lisääntyneiden turvapaikanhakijamäärien johdosta viranomaisyhteistyötä ja ulkomaalaisvalvontaa on lisätty Suomessa Ruotsin vastaisella maarajalla.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 146/2015 vp

*) Sotilaalliset operaatiot NAVFOR MED, EUTM Mali, EUMAM RCA, NAVFOR Atalanta ja EUTM Somalia sekä siviilikriisinhallintaoperaatiot EUPOL COPPS, EUBAM Rafah, EUBAM Libya, EUCAP Sahel Mali, EUCAP Sahel Niger, EUSEC RD Congo ja EUCAP Nestor.

Helsingissä 30.9.2015

Sisäministeri Petteri Orpo